

CENTAR ZA NENASILNU AKCIJU
CENTRE FOR NONVIOLENT ACTION

ured u Beogradu:

Studentski trg 8/5A, 11000 Beograd, Srbija i Crna Gora

Tel: +381 11 637 661

Fax: +381 11 637 603

cna.beograd@nenasilje.org

www.nenasilje.org

TROMESEČNI IZVEŠTAJ

MART - MAJ 2004.

Centar za nenasilnu akciju (CNA) je nevladina i neprofitna organizacija čiji su osnovni ciljevi izgradnja mira, razvoj građanskog društva, regionalna saradnja i promocija kulture nenasilja.

Naša glavna aktivnost je organizovanje i vodjenje treninga (seminara) iz nenasilne razrade konflikata i podrška grupama i pojedincima koji žele da se bave ovom vrstom rada. Kroz treninge iz nenasilne razrade konflikata imamo kao cilj razvoj političke svesti učesnika/ca i širenje vještina nenasilnog ophođenja sa konfliktima. Na treninzima CNA okuplja ljude iz svih krajeva Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore i Makedonije, time dajući posebnu važnost umrežavanju i komunikaciji među ljudima iz različitih krajeva, podržavajući proces razgradnje predrasuda i izgradnje poverenja.

CNA je počeo sa radom 1997. godine otvaranjem ureda u Sarajevu. Ured u Beogradu je otvoren 2001. godine. CNA je ogranak nemačke organizacije KURVE Wustrow.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. GLAVNE AKTIVNOSTI.....	4
2.1 Izveštaj sa regionalnog sastanka za ljude aktivne na polju izgradnje mira.....	4
2.2 Osnovni trening iz nenasilne razrade konflikata	5
3. OSTALE AKTIVNOSTI	8
3.1 Poseta Kurve Wustrow i Berghof centru	8
4. EVALUACIJA	9

1. UVOD

Drage prijateljice, dragi prijatelji,

Ovo tromesečje i ovo proleće su obeležile ne samo naše aktivnosti, nego i politička situacija u zemlji.

Šta smo sve radili/e?

Početkom marta smo organizovali/e dugo očekivani regionalni sastanak umrežavanja za mirovne aktiviste/aktivistkinje, u aprilu je održan još jedan desetodnevni trening u Ulcinju, a u maju je jedan deo CNA bio u poseti prijateljima i prijateljicama u Nemačkoj, Berghof centru i našoj "sestrinskoj", a formalno matičnoj organizaciji Kurve Wustrow. Jedan deo CNA tima je u ovom tromesečju bio angažovan na VII i VIII fazi Treninga za trenere i trenerice o čemu možete više saznati u Tromesečnom izveštaju sarajevskog ureda. Takođe, polako je počeo da se stvara i dokumentarni film o bivšim učesnicima rata.

Što se tiče političke scene, mnogo je teže govoriti o njoj, ne zato što se malo šta događa, nego što je ona puna nasilja i sa vrlo malo svetlih tačaka. Ovo proleće je obeleženo eskalacijom nasilja na Kosovu, ali i u Srbiji (o čemu je već bilo reči u našem prošlom izveštaju), ubistvom novinara crnogorskog lista "Dan", radom Vlade Srbije i fašističkim ispadima njenih ministara (i savetnika), reformama reformi, sknavljenjima nadgrobnih spomenika i uništavanjem verskih objekata "onih drugih", suđenjem za ubistvo dr Zorana Đinđića i njegova politizacija.

Jedna od retkih svetlih tačaka je reakcija građana i građanki, nevladinih organizacija i pojedinih političkih partija na izglasavanje Zakona o pomoći haškim optuženicima i njihovim porodicama. Naime, njihova inicijativa za prikupljanje potpisa i njihova mobilnost je uticala da se za samo dve nedelje posle usvajanja ovog Zakona, dovede u pitanje njegova ustavna opravdanost, te da Ustavni sud jednoglasno odluči da makar privremeno obustavi primenu tog akta.

Jedan od bitnih momenata ovog tromesečja je i predizborna kampanja za predsedničke izbore, a dok izlazi ovaj izveštaj, prvi krug ovih izbora je već prošao i sprema se drugi. Nema dileme koga treba podržati.
Smrt fašizmu!

2. GLAVNE AKTIVNOSTI

2.1 Izveštaj sa regionalnog sastanka za ljude aktivne na polju izgradnje mira

Banja Vrujci, 05-10.03.2004.

*«Pa kad je saradnja tako dobra i važna, zašto je onda ima tako malo?»
(izjava učesnice)*

Nakon skoro pet godina planiranja, osmišljavanja, traženja novca, ponovnih pokušaja da se nekako «uglavi» u godišnji raspored obaveza, održan je, u organizaciji CNA Beograd, sastanak umrežavanja (networking meeting) za mirovne aktiviste/aktivistkinje iz regiona bivše Jugoslavije koji se bave mirovnim obrazovanjem ili su zainteresovani/e za tu oblast.

Radili smo u hotelu «Banja Vrujci» u Banji Vrujci, 90-ak km od Beograda.

Odluka da sastanak traje četiri radna dana bila je zapravo plod kompromisa između želje (i prvobitne ideje) CNA tima da radimo celih pet dana i vremena i mogućnosti učesnica/ka koji zbog mnogobrojnih drugih poslova i obaveza jako teško odvajaju dane za ovakve aktivnosti.

Na sastanku je učestvovalo 15 aktivistkinja/aktivista iz različitih organizacija iz: Skopja, Podgorice, Beograda, Novog Sada, Sombora, Zagreba, Karlovca, Grožnjana i Sarajeva.

Sastanak je prvobitno imao za cilj okupljanje što heterogenije grupe ljudi iz regiona bivše Jugoslavije koji se bave mirovnim obrazovanjem koristeći različite pristupe i metode. Nažalost zbog mnogobrojnih otkazivanja od strane pozvanih bilo je nemoguće formirati raznoliku grupu sa izrazitim različitostima u pristupu i vrednosnoj orijentaciji. Zbog svega toga, koncept je menjan «u hodu» pa je glavnina grupe bila sastavljena od osoba koje su već, na različite načine, saradivale sa CNA čime je izgubljena heterogenost u vrednostima i pristupima, a time i prilika da se međusobno kritikujemo i dajemo i primamo poglede sa strane na ono što se trenutno radi na ovom polju.

Tokom četiri radna dana razgovaralo se o tome šta sve spada u izgradnju mira i koji prioriteti po tom pitanju postoje u našim društvima; o vrednostima koje su nam važne i o pristupima koje zastupamo. Zapitali smo se (još jednom) zašto ovo radimo, prezentovali to što radimo i dosta diskutovali o saradnji između organizacija i između pojedinaca/ki i organizacija ...

Šta (ni)smo dobili ovim sastankom?

Stvoren je prostor za intenzivniju razmenu i jačanje podrške među učesnicima/ama, a izostale su eksplicitnije međusobne kritike, otvoreni fidbekovi i veća raznolikost u pristupima radu na ovom polju.

Stvorena je jasnija slika o sličnostima i različitostima prioriteta u izgradnji mira u našim društvima. Posebno je bila važna diskusija i različiti pogledi na pitanje «Raditi

regionalno ili lokalno?» i to je točka oko koje je bilo najviše različitih pogleda i stavova. Neophodnost regionalne saradnje vezivana je za rad na specifičnim područjima izgradnje mira (kakvo je na primer suočavanje sa prošlošću), ali je takođe isticano da postoje i polja na kojima je, bar u ovom trenutku, neophodan rad u lokalnim zajednicama.

Dobili smo jo pregršt važnih uvida i razmišljanja, kao i nekoliko otvorenih pitanja i (većitih) dilema:

- Koga zvati na ovakve sastanke i kako izbalansirati «Iskustvo» i «neiskustvo» u grupi?
- Postoji li uopšte zainteresovanost za ovu vrstu priče, naročito u trenutku kada se mnoge organizacije bore za goli opstanak i koliko žele da podrže vrednosni sistem rada?
- Ko će organizovati sledeći ovakav sastanak na kome bismo se, ako ništa drugo, svojski podržale/i i osnažile/i?

Nakon sastanka izrađena je dokumentacija koja će biti dostupna na našoj web strani www.nenasilje.org.

2.2 Osnovni trening iz nenasilne razrade konflikata

16-26.4.2004 *Ulcinj*

Organizator ovog, u 2004. godini drugog po redu osnovnog treninga, bio je ured CNA u Beogradu.

Osamnaest ljudi iz Makedonije, Kosova, Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine je uzelo učešće na treningu; ovoga puta iznimno, usled nedostatka prijave, nije bilo ljudi iz Crne Gore. Trenerski tim su činili Blerim Jashari iz organizacije Centar za Balkansku saradnju - LOJA iz Tetova, te Ivana, Milan i Nenad iz beogradskog CNA ureda.

Dokumentacija treninga pod imenom "Ma nek' ide život" sadrži 92 strane i dostupna je na CNA internet prezentaciji. Finansijsku podršku je pružilo nemačko Ministarstvo za razvoj i međunarodnu saradnju (BMZ).

Vežano za **koncept treninga**, postoji zadovoljstvo u trenerskom timu zasnovano na:

- Utisku sveukupno dobro ispraćenih potreba u grupi, primenom fleksibilnog koncepta treninga i usklađivanjem radnog plana sa njima;
- Utisku o visokom stepenu senzibilizacije za nasilje u društvu i prepoznavanja potrebe za delovanjem protiv njega;
- Primetnim i brojnim primerima buđenja potrebe za konkretnim delovanjem, jakim poticajem za akciju u svom društvenom okruženju;
- Očiglednoj motivaciji grupe za intenzivan rad koji je bio vidljiv i van formalnog radioničarskog dela treninga;
- Utisku dubokog rada na temama ophođenja sa različitostima i diskriminacijom, posebno manjinskih društvenih grupa, te ličnoj odgovornosti za postojanje diskriminacije.

Iznenadjuće je da postoje primeri povezivanja, organizovanja i saradnje između učesnika-ca treninga, što za osnovni trening nije uobičajeno. Vreme će pokazati održivost ove treningom probuđene energije i motivacije.

Identifikovane tačke koje ukazuju na potrebu razmišljanja o eventualnim slabim tačkama koncepta su sledeće:

- Razumevanje sukoba kao šanse i signala za promenu, je dosta kasno uneseno kao razmišljanje u grupu, te ostaje upitno i kojoj meri je duboko porađeno na tome;
- Nedostajalo je priče o razumevanju, iskazivanju i poštovanju potreba ranije u toku treninga, što bi doprinelo dubljem radu na razumevanju sukoba;
- Radioničarsko vreme posvećeno individualnom fidbeku nije iskorišćeno na od strane tima očekivan način, ali istovremeno postoji viđenje da je upravo fidbek runda otvorila prostor i pružila potreban ram u okviru kojeg su se kasnije odigravali brojni individualni razgovori o probuđenim bolnim temama..

Bitna tačka u izgradnji međusobnog poverenja i stvaranja sigurnijeg prostora za ophođenje sa «težim» temama bio je svakako rad na predrasudama.

Vredno posebne napomene se čini i rad na nenasilnoj komunikaciji, kojoj u okviru konkretne radionice nije posvećeno puno vremena, ali je zato bila vrlo prisutna kao podtema u okviru drugih radionica i postoji zadovoljstvo prevaziđenim očekivanjima tima po pitanju načina komuniciranja u grupi. Promenjen način obrade i vizualizacije u okviru radionice o nenasilnoj komunikaciji je po svoj prilici dao veliki doprinos poimanju važnosti međusobne komunikacije i od strane grupe velike energije uložene u komunikaciju sa ciljem boljeg međusobnog razumevanja.

U timu postoji veliko zadovoljstvo **radom grupe** i iskazanom ogromnom motivacijom. Zadovoljstvo se zasniva na sledećim tačkama uočenim tokom rada:

- Zajedno su rasli i radili.
- Brinuli su se jako jedni o drugima i niko nije bio isključen iz grupe.
- Iako bez eksplicitnog poziva tima, svi su se aktivno uključili u rad, što podrazumeva ne samo razmišljanje u sebi, već i jaku međusobnu interakciju.
- Velika razlika u godinama unutar grupe (20-50 godina) nije predstavljala barijeru.
- Ostvaren je siguran prostor za priču o bolnim temama i komunikacija je forsirana konstantno.
- Postojalo je međusobno ohrabrivanje.
- Iako je etnički debalans u grupi bio na strani ljudi srpskog identiteta, to se nije osetilo kao poteškoća. Mada, utisak u timu je da je nedostajalo prisustvo i učešće bar jedne osobe iz Crne Gore, Albanke/Albanca iz Makedonije, ili još bar jedne osobe iz Hrvatske i Kosova.

Grupa je imala veliko poverenje u trenerski tim , koje je brzo stečeno i nije dovođeno u pitanje tokom celog toka treninga, što je unekoliko iznenađujuće.

Viđenje tima je da postoji neobično veliki potencijal u grupi za učešće na Treningu za trenere-ice, a deo ljudi je i samoinicijativno iskazao želju za tim.

Rad trenerskog tima je bio prožet mnogobrojnim poteškoćama koje su više donete sa sobom na trening u smislu opterećenja, umora i tenzija sa kojima smo došli, nego što su nastale na treningu kao posledica zajedničkog rada i rada sa grupom. Na tim poteškoćama se radilo paralelno i odvojeno od rada sa grupom, što je iziskivalo veliki napor i crpelo mnogo energije. Sama konstelacija tima je bila nova iako se svo četvoro već duže vreme znamo i pojedinačno smo radili jedni sa drugima. Polni debalans sa samo jednom ženom u timu nije uočen kao veća poteškoća, iako odstupa od principa kojem se inače teži.

Zadovoljni smo urađenim i stoji želja da opet radimo zajedno.

3. OSTALE AKTIVNOSTI

3.1 Poseta Kurve Wustrow i Berghof centru

Wustrow - Berlin (Nemačka), maj 2004.

Početak maja 2004, Ivana, Milan, Nenad i Tamara su posetili Kurve Wustrow i Berghof centar u Berlinu.

Sastanak u Wustrowu je bio vrlo vredan za obe organizacije, CNA i njenu formalnu matičnu organizaciju Kurve Wustrow - Bildungs- und Begegnungsstätte für gewaltfreie Aktion). Organizovan je s ciljem poboljšanja razmene informacija i kanala komunikacije, boljeg međusobnog upoznavanja na ličnom i organizacionom nivou, i diskusije i dogovora o načinima i vidovima buduće saradnje. Drago nam je da smo napokon mogli upoznati ljude s kojima smo do sada većinom komunicirali samo putem emaila. Osim prezentacije našeg rada, jedno veče je za sve zainteresovane bila posebno organizovana prezentacija našeg programa «4 pogleda» o radu na temi suočavanje sa prošlošću sa učesnicima ratova.

Radovalo nas je što smo ovaj put iskoristili i da posetimo naše prijateljice i prijatelje u Berghof centru (Berghof Research Centre for Constructive Conflict Management). Tom prilikom smo takođe napravili prezentaciju našeg programa, za osoblje Berghofa i par gostiju. Hvala svima na poticajnim i interesantnim pitanjima koja su nam postavljali.

4. EVALUACIJA

Na našoj web stranici

<http://www.nenasilje.org/publikacije/pdf/JointReportEvaluation2004.pdf>

možete naći evaluaciju, koja je urađena u toku 2003, dva CNA programa:

- ***Program Treninga za trenere/ice***
 - Novog koncepta programa koji ima osam faza i traje godinu dana, za razliku od prethodnog koji je imao pet faza i trajao šest meseci. Evaluaciju je radila Natascha Zupan, savetnica za izgradnju mira za Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju i Srbiju i Crnu Goru.

- ***Program Suocavanje s prosloscu (4 pogleda)***
 - Odnosno programa izgradnje mira u saradnji s bivsim ucesnicima ratova na prostoru bivse Jugoslavije. Evaluaciju je radio Dr. Oliver Wils, iz *Berghof Instituta za kretainnu razradu konflikata (Berghof Research Centre for Constructive Conflict Menagement)*

CNA veoma pozdravlja povratne informacije, sugestije,
pitanja i kritike u vezi sa ovim izveštajem i našim radom uopšte.
Vaša razmišljanja su nam od pomoći!
Hvala vam.

Zahvaljujemo se svima koji su podržali projekat KURVE Wustrow - Centar za nenasilnu akciju, finansijski ili svojim angažovanjem koje je omogućilo ovaj projekat i pomoglo da se osigura njegova primena kao i svima onima koji su bili sa nama u svojim mislima.

POSEBNO HVALA:

Berghof Stiftung & Berghof Research Institute for Creative Conflict Management
Bundesministerium fuer wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ)

CNA ured u Sarajevu

Goran Božičević

KURVE Wustrow

Martina Fischer

Miloš Marković

Natascha Zupan

Nina Vukosavljević

Swiss Federal Department of Foreign Affairs
svim učesnicima i učesnicama treninga i sastanka

Helena Rill
Ivana Franović
Milan Colić Humljan
Nenad Vukosavljević

za Centar za nenasilnu akciju

u Beogradu, juna 2004.

Ovaj izveštaj može se slobodno distribuirati uz znanje izvora.

© CNA